

Handbok för tillämpning av den deltagande omställningsarena-workshopprocessen för att främja samarbete mellan kommuner, medborgarsamhället och småföretag inom hållbarhetsarbete

Förord

Hur kan vi tillsammans utveckla vårt bostadsområde så att det bättre möter nutidens komplexa utmaningar och fenomen, som klimatförändringen, förlusten av biologisk mångfald, den individcentrerade kulturen och polariseringen? Många av oss vill påverka vår livsmiljö, främja en mer hållbar livsstil och stärka gemenskapen. Lokala aktörer kan ha betydande kunskap och lösningar för att stärka krisberedskapen och främja en mer hållbar framtid på lokal nivå.

Vi behöver nya sätt att stödja genuin växelverkan mellan olika aktörer och påskynda samarbete som aktiverar ett samhällsligt värdefullt lokalt engagemang.

Omställningsarena är en delaktiggörande workshopmetod som samlar olika människor för att diskutera önskvärd framtid, utveckla lösningar tillsammans och agera. Arenan hjälper till att kritiskt granska nutidens strukturer, identifiera förändringsdrivande handlingar och starta nya projekt, samarbetsformer och experiment.

Denna handbok bygger på projektet **“We make transition!” (2023–2025)**, vars mål var att använda omställningsarena-metoden på ett enkelt och inkluderande sätt för att främja interaktion och transformativt samarbete mellan lokala/regionala myndigheter, medborgarsamhället, näringslivet och andra små lokala aktörer. Projektet, som medfinansierades av EU-programmet Interreg Baltic Sea Region, genomförde lokala arenaprocesser på 12 platser runt Östersjöregionen (Baltic Sea Region). Varje omställningsarena hade ett unikt hållbarhetstema som valdes utifrån lokala prioriteringar och behov.

Handbokens syfte är att visa enkla sätt att tillämpa omställningsarena eller delar av den för att främja interaktion och deltagande. Handboken introducerar de centrala elementen i omställningsarenan och beskriver särskilt hur “We make transition! -metoden” tillämpades i syfte att utkristallisera de lokala aktörernas roll och expertis och för att initiera nya konkreta åtgärder. Handboken innehåller även skildringar från de i Finland genomförda arenaprocesserna.

Huvudförfattare:

Johanna Leino, The Baltic Institute of Finland

Med bidrag från:

Kati Lehtiö, Landskapsförbundet för Birkaland, Finland

Miranda Sundholm, Nylunds förbund, Finland

Henna Salminen, Egentliga Finlands förbund, Finland

Martin Noorkoiv, Joanna Kurvits & Christo Allikson, DD Foundation, Estonia

Lienīte Priedāja-Klepere, Zane Kake & Zane Pīpkalēja, Vidzeme planeringsregion, Latvia

Marta Jarosińska, Gdynia, Polen

Tina Schneider & Anna Burhorst, University of Bremen

Kjersti Bjørnevik, Trøndelag County Authority, Norge

Grafisk design:

Anna Dudziak, Baltic Institute of European and Regional Affairs – BISER, Poland

Publiceringsdatum:

11/2025

Denna publikation har tagits fram inom projektet "We make transition!" (2023–2025), som har fått medfinansiering från EU-programmet Interreg Baltic Sea Region för att främja samarbete mellan lokala myndigheter, medborgarsamhället och småföretag för att stärka hållbarheten. Projektet har fokuserat på följande hållbarhetsteman: 1) hållbar livsstil, 2) jordbruk och mat, 3) biologisk mångfald och 4) cirkulär ekonomi. Projektet har anpassat arenametoden för att engagera små lokala aktörer, identifiera utmaningar, skapa en gemensam vision och på denna grund utveckla nya åtgärder och samarbeten mot en hållbar framtid.

Innehållsförteckning

1. “We Make Transition!”-processen	2
1.1 Omställningsarena och vårt tillvägagångssätt.....	2
1.2 Fokusgruppsdiskussioner	5
1.3 Lokala arenaworkshoppar	7
2. Medborgarsamhället driver hållbarhetsomställningar	10
2.1 Medborgarsamhällets aktiva roll vid hållbarhetsomställningar.....	10
2.2 Utmaningar som försvårar samarbetet mellan lokala myndigheter och aktörer inom medborgarsamhället samt steg för att förbättra samarbetet	11
3. Omställningsarenor i projektet We Make Transition!	13
3.1 Översikt över de tolv pilotprocesserna för WMT!-omställningsarenor	13
3.2 Exempelberättelser från WMT!-omställningsarenorna	15
3.2.1 <i>Tavastkyros Jordbruksarena</i>	15
3.2.2 <i>Tammerfors framtidsarena för hållbart liv</i>	17
3.2.3 <i>Nylands cirkulära omställning</i>	19
3.2.4 <i>Hållbar förändring på Kimitoön</i>	21
3.2.5 <i>Nystad - Naturen i mitt närområde</i>	24
3.3 Identifierade framgångsfaktorer och utmaningar i WMT!-arenorna.....	26
4. Lärdomar och rekommendationer	27
Referenslista	30
Bilagor	32

1. “We Make Transition!”-processen

1.1 Omställningsarena och vårt tillvägagångssätt

Samhälleliga omställningar är komplexa, långvariga förändringsprocesser som sker på olika nivåer i samhället. Med hållbarhetsomställning¹ avses förändringar som leder mot ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle.

En omställningsarena är en deltagarbaserad workshopmetod som samlar olika intressentgrupper och perspektiv kring specifika samhälleliga omställningsutmaningar. Målet är att skapa en bättre gemensam förståelse av helhetsbilden för att kunna identifiera systemiska² utmaningar och gestalta nya lösningar som kan påskynda hållbarhetsomställningen. I praktiken skapas en gemensam framtidsbild och utvecklas vägar för att nå den önskade framtiden. Resultaten från arenan vägleder sökandet efter strategier för att förändra befintliga strukturer, kulturer och praxis samt förverkliga nya projekt, samarbeten och experiment (Silvestri, Hebinck et al., 2022, s. 9). Detta sker med radikal innovation som mål och selektivt deltagande som vägledande princip (Loorbach 2010, s. 162).

En omställningsarena kan beskrivas som ett strukturerat utrymme för en mångfald av ”förändringsledare” att kritiskt reflektera över det nuvarande samhällssystemet och problematisera strukturer, kulturer och praxis i ett ohållbart status quo, vilket samtidigt främjar perspektivskiftet mot en mer hållbar och rättvis framtid. Detta rum är tillfälligt och dess kärna utgörs av en serie workshoppar där deltagarna möts för att kritiskt reflektera över ett gemensamt problem (Loorbach 2010). Processen syftar till två huvudsakliga resultat. För det första bör processen skapa en grupp aktörer som vill fungera som förändringsambassadörer genom att koppla innovativa idéer för radikal förändring, som uppstått i den samskapande processen, till sina dagliga praktiker och engagera sina sociala nätverk i frågan. För det andra bör processen resultera i en uppsättning konkreta steg, eller en omställningsagenda, som tillhandahåller strategier för att omvandla nuvarande ohållbara strukturer, kulturer och praxis (Roorda et al., 2014; Silvestri, Hebinck et al., 2022, s. 9).

Omställningsarenan är en kollektiv och samskapande lärandeprocess som stärker deltagarnas förmåga till självorganisering. De största vinsterna med arenan är en känsla av riktning, en impuls till förändring lokalt och kollektiv egenmakt (Notermans, von Wirth & Loorbach 2022, s. 6).

¹ Hållbarhetsomställning: Allmänt kända hållbarhetsutmaningar är till exempel förlust av biologisk mångfald, föroreningar, klimatförändringen och överutnyttjande av naturresurser. För att säkerställa goda livsmöjligheter för nuvarande och framtida generationer behövs en hållbarhetsomställning. Omställningen förutsätter förändringar samtidigt i olika sätt att tänka och agera samt i samhällets strukturer.

² Systemisk förändring: en samtidig förändring av verksamhetsmodeller, strukturer och växelverkan mellan dessa för att skapa förutsättningar för framtida välfärd och hållbar utveckling (Sitra).

Omställningsarenor har implementerats i många europeiska länder, städer och lokalsamhällen. En arena är alltid specifik för en kontext och utmaningar där. Skillnaderna handlar om hur temat eller utmaningen ramar in och vem som ska involveras. Även resultaten varierar, från konkreta omedelbara åtgärder till policyrekommendationer.

Exempelvis fokuserade en stadsdelsbaserad omställningsarena i Carnisse i Rotterdam på att involvera och stärka lokala invånare för att utveckla en alternativ omställningsframtid i kontrast till hur kommunen föreställde sig området Carnisse (Notermans, von Wirth & Loorbach 2022, s. 15). I Finland har arenametoden till exempel använts för att sammanföra högnivåexperter från olika sektorer för att ta fram transformativa policyrekommendationer inom energisektorn (Sitra 2017).

Huvudmålet i **projektet We make transition! (WMT!)** var att främja växelverkan och samarbete mellan lokal förvaltning och olika aktörer inom medborgarsamhället för att påskynda hållbarhetsomställningen på lokal nivå. Vårt viktigaste verktyg var omställningsarenan. I WMT!-projektet strävade man efter att göra omställningsarena lättillgänglig och inspirerande. I fokus stod att lyssna på de lokala aktörerna, att tillsammans skapa en vision om en hållbar och god framtid samt att stödja nya samtalsöppningar, experiment och initiering av nytt samarbete.

I omställningsarenorna knutna till projektet We make transition! har målet varit att omvandla metoden till ett praktiskt verktyg som kan användas av nästan vilken organisation som helst med en låg tröskel. Det är värt att notera att vårt angreppssätt verkligen betonar metodens deltagande aspekt och undviker alltför strikt urval av deltagare. **WMT!s kritiska fokus har istället legat på att involvera aktörer på olika nivåer i samhället, med särskild tonvikt på att samla olika perspektiv och idéer från invånare, näringslivet och andra lokala aktörer vid samma bord som lokala myndigheter och beslutsfattare.** En annan viktig aspekt har varit att undvika förhandsdefinitioner av hållbarhet och låta deltagarna själva bidra med sina tolkningar av begreppet.

Beslutet om vilka som skulle bjudas in har följt principen att inkludera dem som är aktivt motiverade att främja arenans hållbarhetstema och dem som har möjlighet att påverka strukturer eller etablerade arbetssätt (t.ex. samarbete mellan invånare och det offentliga eller dagliga rutiner). Syftet har varit att förbättra en ömsesidig och systemisk förståelse och att samskapa nya modeller för samarbete. Att den offentliga sektorn, civilsamhället och näringslivet haft stark representation har varit avgörande.

Att involvera aktörer med olika bakgrund kräver enkelhet och öppenhet: Inom WMT! har särskild vikt lagts vid att använda ett språk som alla kan förstå. Abstrakta eller akademiska termer undveks i workshopparna för att göra dem mer tillgängliga för personer med olika utbildningsbakgrund. Också antalet arenaworkshoppar och deras komplexitet liksom den tid som krävdes av deltagarna minimerades.

Utöver att främja nya lösningar med lokala aktörer var målet även att ge lokala myndigheter möjlighet att lära sig hur de kan tillämpa element och lärdomar från den beprövade processen för att möjliggöra bottom-up-kunskap och idéer i sina ordinarie planerings- och strategiprocesser.

De elva WMT!-projektpartnerna från sex länder genomförde lokala arenaprocesser på totalt tolv platser. De lokala arenaprocesserna har genomförts i följande steg:

1. intressent- och systemanalys genom två till tre fokusgruppsdiskussioner om lokala hållbarhetsteman (lokal)
2. definition av tema och utmaningar (lokalt)
3. formulering av en gemensam vision för en hållbar framtid i Östersjöregionen med en transnationell grupp av förändringsagenter från sex länder (transnationellt med deltagarna från 6 länder)
4. en serie om tre lokala workshoppar: 1) visioner, 2) vägar framåt, 3) konkreta lösningar och omställningsagenda (lokalt)
5. utvärdering (enkäter och intervjuer)
6. implementering av åtgärder och initiering av omställningen mot den lokala visionen (lokal).

Denna handbok fokuserar på att beskriva de lokala stegen 1, 2, 4, 5 och 6. Det transnationella elementet, alltså steg 3, beskrivs i Bilaga 1.

Figur 1. Processen för omställningsarena i projektet "We make transition!".

1.2 Fokusgruppsdiskussioner

Arenaprocessen börjar alltid med en aktörs- och systemanalys. Två till tre fokusgruppsdiskussioner organiserades på varje partnerort. Varje fokusgrupp hade ett specifikt tema som valdes utifrån lokala samarbetsbehov och intressen. Temana relaterade till hållbar livsstil, livsmedel och jordbruk, biologisk mångfald och cirkulär ekonomi. Deltagarna i fokusgrupperna var lokala myndigheter, invånare och andra relevanta aktörer kopplade till det valda hållbarhetstemat. Under 2023 organiserades tjugo fokusgruppsdiskussioner på tolv platser. Resultaten från fokusgrupperna utgjorde grunden för processplaneringen av de lokala arenaworkshopparna.

Tabell 1. Fokusgruppernas platser, teman och antal deltagare.

Land	Stad/kommun/region	Antal deltagare	Tema för fokusgrupp
Tyskland	Bremen	9	Hållbar mat
	Bremen	14	Klimatförändringar och involvering av unga
Lettland	Cēsis	11	Hantering av biologiskt nedbrytbart avfall
	Cēsis	10	Utveckling av bioregionen i Gauja nationalpark
Estland	Tartu	7	Cirkulär ekonomi
	Lääne-Harju	7	Gemenskapsenergi
Polen	Gdynia	9	Urbana grönområden för delaktighet
	Gdynia	9	Hållbar konsumtion
Finland	Tammerfors	14	Biologisk mångfald
	Tammerfors	15	Hållbar konsumtion och livsstil
	Tavastkyro	14	Hållbar mobilitet
	Tavastkyro	20	Hållbart jordbruk och livsstil
	Nyland	8	Delningsekonomi
	Nyland	8	Hållbart livsmedelssystem
	Nyland	7	Hållbar användning av byggnader och den byggda miljön
	Kimitoön	8	Hållbart företagande och arbete
	Kimitoön	8	Ungdomsdelaktighet och hållbar livsstil
	Nystad	7	Biologisk mångfald
	Nystad	10	Hållbar konsumtion
Norge	Trondheim	9	Cirkulär ekonomi och social hållbarhet

Metoden med fokusgrupper ansågs vara lämplig för projektet eftersom den möjliggör inkluderande, dynamiska och kontextuellt relevanta diskussioner. Det är en kvalitativ forskningsmetod som syftar till att samla djupgående insikter och uppfattningar från en mångsidig grupp kring ett specifikt ämne som intresserar deltagarna. Som metod liknar fokusgruppsintervjun en annan metod som heter dialogpaus.³

Moderatorn leder samtalet med en rad färdigt formulerade, öppna frågor som uppmuntrar deltagarna att dela med sig av sina erfarenheter, åsikter och idéer. Metoden betyder att gruppdynamiken mobiliseras, vilket främjar interaktion och gör det möjligt för deltagarna att bygga vidare på varandras svar. Målet är att finna nyanserade perspektiv, utforska gemensamma förståelser och tränga djupare i de mänskliga erfarenheternas komplexitet.

	Strukturerad intervju	Focus Group
Bestämda frågor	✓	✓
Bestämd ordning på frågorna	✓	✗
Bestämt antal frågor	✓	✗
Möjlighet att ställa ytterligare frågor	✗	✓

Figur 2. Jämförelse mellan en strukturerad intervju och en fokusgruppsdiskussion.

Källa: www.scribbr.com/methodology/focus-group/ (på engelska)

En fokusgruppsession följer ett strukturerat format. Den inleds med att alla presenterar sig och en öppen atmosfär etableras och går därefter vidare till den huvudsakliga diskussionsfasen. Under denna fas uppmuntras deltagarna att dela sina tankar, erfarenheter och perspektiv, medan moderatorn leder samtalet och vid behov integrerar interaktiva moment. Sessionen avslutas med en reflekterande sammanfattning och avslutande tankar.

³ Dialogpaus är ett sätt att starta och föra en konstruktiv diskussion – en möjlighet att stanna upp och fundera på saker i lugn och ro. Dialogpaus förstärker erfarenheten av deltagande i en grupp eller också bredare i samhället. Därtill finns möjligheten för en djupare förståelse för ämnet som behandlas samt för att höra olika människors olika perspektiv om ämnet. Som bäst föds oväntade insikter och ett nytt sätt att tänka. Strävan är alltså inte konsensus. Läs mer: <https://www.dialogpaus.fi/>

Projektet WMT! använde följande frågor i alla fokusgruppsdiskussioner:

1. Vad tänker du på när du hör ämnet X? Vilken typ av aktiviteter är de som för närvarande främst stöder ämnet X (i din region)?
2. Vilka typer av aktörer bland invånare och småföretagare är mest aktiva inom ämnet X i din region (icke-statliga organisationer, kooperativ, gemenskaper, småföretagare, individer...)?
3. Hur ser du din roll i att stärka ämnet X?
4. Hur stöds invånarnas och småföretagarnas verksamhet i dag? Vilket slags stöd behövs enligt dig bland olika lokala aktörer i relation till ämnet X?
5. Vilka är de största nuvarande utmaningarna för lokala invånare och företagare i relation till ämnet X, och hur skulle du föreslå tackla dessa utmaningar?
6. Hur skulle du förbättra samarbetet mellan medborgarsamhället och lokala myndigheter?
7. Om du fick ge ett enda råd för att stärka och förbättra det valda hållbarhetstemat X i din region, vad skulle du föreslå?

Fokusgruppsdiskussionerna hjälpte projektpartnerna att nå ut till och engagera relevanta lokala aktörer inom medborgarsamhället och bland företagsrepresentanter, forskare och andra viktiga intressenter för att få deras uppfattningar om konkreta hållbarhetsteman. Representanter för lokala myndigheter och i vissa fall lokala beslutsfattare deltog också i fokusgrupperna. Diskussionerna gjorde det möjligt för deltagarna att öka sin förståelse för medborgarsamhällets roll och idéer i att främja hållbarhet. De ökade också förståelsen för brister i samarbetet mellan invånarna och den offentliga sektorn och hur dessa skulle kunna lösas.

1.3 Lokala arenaworkshoppar

Resultaten och slutsatserna från fokusgrupperna samt Östersjöregionens hållbarhetsvision utgjorde en god grund för planeringen av lokala arenaworkshoppar på de tolv platserna. Fokusgruppsdiskussionerna bidrog till analys av samarbetsbehoven och de centrala utmaningarna i anknytning till de valda hållbarhetsteman, och till att identifiera relevanta aktörer att bjuda in både från fokusgrupperna och utanför dem. På varje ort bildades ett omställningsteam för att planera de lokala arenaworkshopparna. Förutom projektpartnerna ingick representanter för den lokala myndigheten och i vissa fall även företrädare för medborgarsamhället. I några av de lokala processerna deltog en extern expert för att stödja planering, genomförande och facilitering av workshopparna.

Varje lokal workshopprocess hade ett hållbarhetstema som valdes och formulerades utifrån de tidigare fokusgruppsdiskussionerna. Tabell 2 ger en översikt över platserna och deras teman.

Tabell 2. Lokala arenateman på varje partnerort.

Tematiska områden	Stad/kommun	Tema för arenaprocess
Hållbar mat och jordbruk	Tavastkyro, Finland	Hållbart jordbruk
	Cēsis, Lettland	Ekologisk mat och utveckling av bioregionen
	Bremen, Tyskland	Övergång till ekologisk mat i skolor
	Trondheim, Norge	Hållbart lokalt livsmedelssystem
Cirkulär och delande ekonomi	Tartu län, Estland	Cirkulär ekonomi
	Nylands region, Finland	Cirkulär ekonomi och hållbar användning av den byggda miljön
	Namsos, Norway	Cirkulär ekonomi
Hållbart liv (livsstil, utbildning och biologisk mångfald)	Tammerfors stad, Finland	Hållbart liv (för människor och natur)
	Kimitoön, Finland	Hållbar framtid och ungdomsdelaktighet
	Nystad, Finland	Biologisk mångfald i närmiljön
	Gdynia, Polen	Sektorsövergripande hållbarhet
	Lääne-Harju, Estland	Hållbarhetsomställning inom utbildningen

Den lokala workshopprocessen på de flesta platser omfattade tre till fyra workshoppar (utom i Bremen, där två intensiva workshopdagar genomfördes). Varje lokal process inkluderade följande:

- 1) **Skapa en bredare förståelse av temat och identifiera systemiska utmaningar** (med hjälp av fokusgruppsresultat, expertföreläsare och diskussion).
- 2) **Bilda en systemisk förståelse av den aktuella situationen och samskapa en lokal vision för en hållbar framtid kopplad till det valda temat** (med verktyg som framtidstriangel, x-kurva och visionsskapande i små grupper, se bilagorna 2–3).
- 3) **Identifiera potentiella vägar mot den överenskomna visionen** (med backcasting-metoden, se bilaga 4).
- 4) **Formulera åtgärder, välja och definiera konkreta steg att fokusera på** (i små grupper).
- 5) **Utveckla en gemensam överenskommelse om åtgärder, initiativ, experiment, ansvarsfördelning och tidsplan** (omställningsagenda/aktionsplan).

Våra partner organiserade ytterligare möten med deltagare och nya intressenter efter de lokala workshopparna för att säkerställa fortsatt kommunikation och engagemang från fler aktörer.

Figur 3. Workshoparbete på Tammerfors framtidsarena för ett hållbart liv. (Juho Vuolas)

2. Medborgarsamhället driver hållbarhetsomställningar

2.1 Medborgarsamhällets aktiva roll vid hållbarhetsomställningar

Ett av huvudmålen med projektet “We make transition!” var att identifiera och öka medvetenheten om värdet av medborgarsamhällets aktörer. Följande centrala roller för aktörer inom medborgarsamhället vid hållbarhetsomställningar identifierades utifrån workshoppar med den transnationella gruppen av förändringsagenter samt genom intervjuer för en publikation om en fallstudie kring “medborgarsamhället driver hållbarhetsomställningar”:

- organisera direkta åtgärder för att skydda naturen och främja hållbarhet
- fungera som källa till inspiration, kunskap och innovationer
- experimentera med nya lösningar och föregå med exempel för andra
- medla mellan och koppla samman olika sektorer och aktörer
- bygga gemenskap
- öka medvetenheten och höja ribban för hållbarhetsarbetet
- vara kritisk mot systemet och skapa tryck för nödvändiga politiska förändringar

Medborgarsamhällets aktörer kan ha en pionjärroll när det gäller att främja sociala innovationer och hållbarhet inom exempelvis cirkulär ekonomi, livsmedelsproduktion, biologisk mångfald och energi. De är kreativa, handlar i enlighet med sina värderingar och strävar uthålligt efter att nå sina mål trots systemiska utmaningar. Ibland leder initiativ i detta sammanhang till nya företag.

Figur 4. Icke-statliga “Roheline Vald” i Lääne-Harju, Estland.

2.2 Utmaningar som försvårar samarbetet mellan lokala myndigheter och aktörer inom medborgarsamhället samt steg för att förbättra samarbetet

En transnationell analys⁴ utifrån alla fokusgruppsresultat gjordes inom projektet. Den gemensamma analysen identifierade de centrala utmaningarna för samarbete (Tabell 3). Förbättrat samarbete mellan medborgarsamhället och den lokala offentliga sektorn kräver ett strategiskt angreppssätt. Tabell 4 listar rekommendationer för att förbättra samarbetet.

Tabell 3. Utmaningar som försvårar samarbetet mellan lokala myndigheter och aktörer inom medborgarsamhället.

Förtroende och kommunikation	Att bygga förtroende mellan medborgarsamhället och lokala myndigheter kan vara en betydande utmaning. Viktiga faktorer som påverkar detta inkluderar brist på systematisk interaktion och kommunikation, rådande maktstrukturer samt användning av komplicerat språk, vilket kan leda till missförstånd och misstro.
Resursbegränsningar	Mindre organisationer har svårt att engagera sig i meningsfullt samarbete på grund av begränsade resurser.
Olika mål	Enskilda medborgarorganisationer har ofta specifika mål och intressen som kanske inte syns i kommunens prioriteringar. Att balansera dessa olika mål kan vara utmanande. Därför kan metoder som fokusgruppsdiskussioner eller gemensamt visionsskapande för att diskutera önskade mål bidra till att överbygga klyftorna.
Maktbalans	Maktbalanser uppstår när ena parten har betydligt fler resurser eller större makt att fatta beslut än den andra.
Medborgarengagemang	Det är en utmaning att säkerställa att samarbetet är inkluderande och representerar det bredare samhällets intressen.
Kapacitetsutveckling	Utveckling av färdigheter, kunskap och resurser är viktigt för att etablera effektivt partnerskap och bygga förtroende.
Byråkratiska hinder	Byråkrati som består av regler är visserligen positivt, men onödigt tung byråkrati i form av olika tillstånd och regler hindrar exempelvis mindre aktörer från att agera. Mer flexibilitet skulle behövas i tolkningen av reglerna i vissa fall. Hindren ser olika ut i olika länder.
Juridiska och politiska ramverk	Föråldrade eller oflexibla juridiska och politiska ramverk kan försvåra samarbetet. Påverkansinsatser för att reformera dessa ramar kan vara en komplex och tidskrävande process.

⁴ Publikationen "How to strengthen cooperation between local authorities and civil society actors! – A transnational gap-analysis" finns på WMT!-projektets hemsida, direktlänk till publikationen: https://interreg-baltic.eu/wp-content/uploads/2024/09/WMT-gap-analysis_final.pdf

Tabell 4. Rekommendationer för att förbättra samarbete mellan offentlig sektor och medborgarsamhället.

Kommunikationskanaler	Skapa en plattform eller ett nav där både medborgarorganisationer och kommunrepresentanter regelbundet kan kommunicera och dela information. Detta kan vara ett onlineforum eller fysiska mötesplatser.
Gemensamma mål	Identifiera gemensamma mål och intresseområden. Detta kan inkludera samhällsutveckling, miljöskydd eller folkhälsoinitiativ. Säkerställ att dessa mål är tydligt definierade och ömsesidigt överenskomna.
Utbildning och kapacitetsutveckling	Organisera utbildningar och gemensamma workshoppar för invånare och kommunanställda för att främja ömsesidig förståelse och färdigheter för effektiv kommunikation.
Regelbundna möten och samarbetsaktiviteter	Anordna regelbundna möten eller samarbetsaktiviteter där båda parter kan diskutera framsteg, utmaningar och möjligheter till samarbete. Dessa sammankomster främjar personliga relationer och bygger förtroende. Att etablera en regelbunden dialog och samarbetsplattformar kan förbättra kommunikation och samordning mellan intressenter.
Transparens och ansvarstagande	Etablera transparenta rapporteringsmekanismer för projekt och initiativ. Säkerställ att både medborgaraktörer och representanter för kommunsektorn hålls ansvariga för sina åtaganden och handlingar.
Skapa incitament	Utveckla motivationsprogram för att uppmuntra samarbete, såsom utmärkelser eller erkännande för framgångsrika gemensamma projekt som skapar mervärde för bredare samhällsgrupper. Positiv förstärkning kan motivera båda parter att arbeta mer effektivt mot gemensamma mål.
Offentliga informationskampanjer	Samarbeta kring informationskampanjer för att skapa medvetenhet om vikten av samarbete mellan medborgarsamhälle och kommun. Detta kan skapa offentligt stöd och tryck för förbättrat samarbete.
Teknologi	Utnyttja digitala verktyg, AI och sociala medier för att underlätta kommunikation och informationsdelning. Dessa verktyg hjälper också till att nå en bredare publik och engagera fler intressenter.
Finansierings- och stödmekanismer	Ibland kan små startmedel eller andra stödmekanismer möjliggöra för medborgarorganisationer och småföretagare att skapa betydande värde för samhället.
Långsiktig planering	Utveckla en långsiktig strategi för samarbete som inkluderar milstolpar, regelbunden utvärdering och anpassningsförmåga till föränderliga omständigheter.
Responsmekanismer	Uppmuntra feedback från såväl medborgarsamhället som kommunsektorn för att kontinuerligt förbättra samarbetsramverket.

3. Omställningsarenor i projektet We Make Transition!

3.1 Översikt över de tolv pilotprocesserna för WMT!-omställningsarenor

Workshopprocesser för omställningsarenor genomfördes i Finland, Estland, Lettland, Polen, Tyskland och Norge under WMT!-projektet. Tabell 5 illustrerar deras teman, typer av deltagare, antal workshoppar samt koppling till lokala strategier för varje arenaprocess.

Tabell 5. Teman, typer av deltagare, antal workshoppar och koppling till lokala strategier.

Plats	Arenans namn	Antal deltagare	Huvudsakliga deltagare	Antal workshoppar	Koppling till lokala strategier
Tavastkyro kommun, Finland	Jordbruksarena	30	Lokala myndigheter, politiker, utbildningsorganisationer, jordbruksföretagare, experter	3 workshoppar, 1 resultatsmöte	Kommunstrategi, lokalt klimatprogram
Tammerfors stad, Finland	Tammerfors framtidsarena för hållbart liv	40/60	Lokala myndigheter, politiker, föreningar, gemenskaper, kulturaktörer, individer, företagare	1 visionsworkshop för invånare, 3 workshoppar för olika intressenter, 1 resultatevenemang	Stadsstrategi, lokalt biodiversitetsprogram
Gdynia stad, Poland	Sektorsövergripande hållbarhet	50	Stadsfullmäktigeledamöter, stadens tjänstepersoner, aktiva invånare, representanter för icke-statliga organisationer och unga, företagare	3 workshoppar	Lokalt hållbarhetsprogram, lokalt klimatutbildningsprogram
Tartu län, Estonia	Tartu omställning till cirkulär ekonomi	18/60	Småföretag, medborgaraktörer. Lokala och regionala myndigheter deltog i den större workshoppen.	4 workshoppar för en mindre grupp, 1 offentligt evenemang för en större grupp	Tartu läns färdplan för cirkulär ekonomi

Lääne-Harju kommun, Estonia	Hållbarhetsomställning inom utbildning	33	Lokala myndigheter, representanter för utbildningsinstitutioner, icke-statliga organisationer	3 workshoppar	Lääne-Harju utbildningsstrategi, lokalt grönt skolinitiativ
Nylands region, Finland	Cirkulär omställning: Delningsekonomi och bättre användning av byggda miljöer	27	Representanter för städer, regionala myndigheter, icke-statliga organisationer, föreningar, småföretag och högskolor	3 workshoppar	Nylands Circular Hub-initiativ
Kimitoöns kommun, Finland	Hållbar framtid på Kimitoön	29	Föreningar inom medborgarsamhället, småföretag, ungdomsråd, invånare, kommunrepresentanter	4 workshoppar och reflektionsmöten	Kimitoöns klimat- och miljöprogram
Nystad, Finland	Naturen i mitt närområde	22	Lokala myndigheter, beslutsfattare, medborgarorganisationer, företagare, invånare	4 workshoppar och reflektionsmöten	Lokalt klimatprogram
Namsos kommun, Norge	Cirkulära initiativ	25	Fylket, lokala kommuner, offentliga bolag, privata företag, detaljhandel, frivilligorganisationer, statliga sysselsättningsinitiativ	2 workshoppar	Färdplan för cirkulär ekonomi
Trondheim kommun, Norge	Hållbar mat	21	Kommuner, representanter för icke-statliga organisationer, jordbrukare, matdistributörer, återförsäljare, samhällsorganisationer	3 workshoppar	Lokal matstrategi
Bremen, Tyskland	Övergång till ekologisk mat i Bremens skolor	23	Cateringorganisationer, jordbrukare, representanter för politiska partier, livsmedelsföreningar, Kitchen Forum, BioStadt Bremen	2 workshoppar	Bremens handlingsplan 2040
Cēsis kommun, Lettland	Samskapande av bioregion: Främjande av ekologisk mat	40	Företagare, jordbrukare, politiker, nationella institutioner, utbildnings- och forskningsinstitutioner, kommuner, föreningar, arrangörer av lokala ekomatmarknader	3 workshoppar i 5 delämningsgrupper	Bioregionsmemorandum, Vidzemes strategi för hållbar mat

3.2 Exempelberättelser från WMT!-omställningsarenorna

Följande WMT!-omställningsarenor genomfördes i Finland. Berättelser om arenaprocesser som genomförts på andra platser i Östersjöregionen finns i den engelska versionen av manualen.

3.2.1 Tavastkyros Jordbruksarena

Till Jordbruksarenan i Tavastkyro inbjöds lokala jordbruksföretagare, utbildningsinstitutioner, lokala myndigheter och lokala beslutsfattare för att diskutera systemiska utmaningar inom jordbruket, skapa en vision för hållbart jordbruk 2035 i Tavastkyro och identifiera konkreta åtgärder. Processen bestod av tre workshoppar som organiserades i mars 2024 i samarbete med Tavastkyro kommun – en landsbygdskommun med 10 300 invånare, belägen 30 minuter från staden Tammerfors.

Vem deltog?

Cirka 30 lokala aktörer, inklusive jordbruksentreprenörer, företag, representanter från kommunen, lokala politiker samt representanter för utbildningsinstitutioner, näringslivet och medborgarsamhället deltog i workshopparna.

Identifierade utmaningar

Processen fokuserade på följande utmaningar som identifierades i fokusgruppsdiskussionen: 1) den dramatiskt minskande ekonomiska lönsamheten inom jordbruket i Finland, 2) lantbrukarnas kapacitet och säkerställandet av gårdarnas kontinuitet, 3) främjande av lokal mat, 4) sätt att väcka större intresse hos unga för jordbruk och relaterade jobb- och innovationsmöjligheter, samt 5) bristen på positiv kommunikation om jordbruk.

Arenaprocessen

Arenaprocessen i Tavastkyro stöddes av en extern expert på servicedesign som bistod med facilitering och sammanfattade resultaten. Workshopparna inleddes med en lunch där deltagarna kunde utbyta tankar och lära känna varandra bättre. På två av workshopparna talade externa föreläsare som gav en värdefull överblick över olika faktorer som i dagsläget påverkar det finska jordbruket och vilka möjliga vägar som finns mot hållbara metoder såsom ekologiskt och regenerativt jordbruk. Exempelvis medför ökade produktionskostnader utmaningar för lönsamheten i landsbygdsföretag. Ekologiskt och regenerativt jordbruk diskuterades som lösningar för att eliminera de stigande gödselkostnaderna. En stor utmaning är att konsumenter inte köper eller ens känner igen finska produkter tillräckligt väl i livsmedelsbutiker.

Utifrån en förbättrad samsyn skapades en vision för "hållbart jordbruk i Tavastkyro 2035" i små grupper som arbetade med verktyget framtidstriangeln (Bilaga 2). Visionen inkluderar fem teman:

1. ett välmående landskap med fokus på människors och djurs välbefinnande
2. mångsidigt, lönsamt och hållbart landsbygdsföretagande
3. stark uppskattning för jordbruket
4. agroekologiska symbios i Tavastkyro
5. en blomstrande lokal och ekologisk matkultur

I den andra workshoppen skapade deltagarna vägar mot visionen och valde ut de viktigaste åtgärderna som behövs för att uppnå visionen. I den tredje workshoppen röstade deltagarna fram de viktigaste omställningsstegen och skapade i små grupper handlingsplaner med detaljerade åtgärder och ansvar. Ett fjärde möte organiserades för att diskutera resultaten, omedelbara åtgärder och följande steg.

Resultat

Deltagarna samskapade en handlingsplan utifrån de valda förändringsförslagen, inklusive:

- Främja lokal mat och jordbruk genom positiv kommunikation och evenemang.
- Öka stadsbors medvetenhet om lokal mat genom positiv kommunikation om jordbruk i sociala medier och vid diskussionsevenemang.
- Integrera jordbruk i skolorna: t.ex. att barn får besöka gårdar och idka odling i skolan för att förbättra förståelsen av en hållbar väg från produktion till bord.
- Bilda en innovationsgrupp i Tavastkyro för att stärka kommunikationen och samarbetet.
- Göra Jordbruksarenan till ett årligt endagsarrangemang för att följa upp åtgärderna och möjliggöra interaktion och utbyte med kommunen.
- Reformera den lokala upphandlingspolicyn för att gynna inhemsk och lokal mat, med start i en marknadsundersökning om lokal matproduktion.

Visionen och resultaten från processen användes i det lokala klimatprogrammet och i kommunstrategin. Arenan gav Tavastkyro kommun en konkret forum för kontakt och samarbete med jordbruksföretagare. Den fungerade som en plattform för ömsesidig diskussion och bidrog till gemensamt systemiskt lärande och förståelse, samskapande och gemensamt visionerande. Detta lade en god grund för samarbete och skapade en kontaktyta till pågående initiativ och projekt.

Figur 5. Gruppbild från Tavastkyros jordbruksarena. (Juho Vuolas)

3.2.2 Tammerfors framtidsarena för hållbart liv

Tammerfors framtidsarena för hållbart liv engagerade lokala icke-statliga organisationer, kooperativ, kulturaktörer, individer samt representanter från flera stadsavdelningar och lokala beslutsfattare från olika politiska partier. Processen inkluderade en visionsworkshop för invånare, en visionsworkshop med 60 deltagare och en workshop om vägar och lösningar med 40 deltagare. Ämnet "hållbart liv" inkluderar både människor och natur.

Vem deltog?

Tammerfors framtidsarena för hållbart liv lockade olika människor som ville uttrycka sina åsikter om en hållbar framtid och delta i direkt diskussion med staden. Vid de tre huvudsakliga workshopparna deltog över tio representanter för olika avdelningar inom staden, representanter från ungdomsrådet, studenter, privatpersoner, kooperativ, föreningar, samhällen och småföretagare. Ett viktigt inslag var att lokala politiker från fem olika politiska partier deltog aktivt i visionsworkshoppen och senare som kommentatorer vid resultatevenemanget.

Identifierade utmaningar

Flera centrala utmaningar i lokala aktörers hållbarhetsarbete identifierades i fokusgruppsdiskussioner, exempelvis följande:

1. Användning av stadsrummet – hur kan stadsrum främja gemenskapsbyggande och hållbart liv?
2. Deltagande i stadsplanering – hur kan detta förbättras, särskilt deltagande i tidiga skeden?
3. Synlighet för begagnat och reparationservice – hur kan staden stödja detta?
4. Biologisk mångfald – hur kan biodiversitet främjas genom bättre samarbete med lokala aktörer?

Arenaprocessen

Tammerforsarenan bestod av tre huvudsakliga workshoppar och en extra workshop enbart för invånare (visioner för ett gott och hållbart liv). Processen började med invånarworkshopen, och följdes av den huvudsakliga visionsworkshopen med 60 deltagare. Resultaten från invånarworkshopen presenterades i visionsworkshopen så att fler vanliga invånare kunde höras i diskussionen om en hållbar framtid.

Visionsworkshopen inleddes med att lokala medborgaraktörer gav inspirerande presentationer (av t.ex. stadsodling, secondhandverksamhet och medborgardeltagande). Deltagarna delades in i sju smågrupper och varje grupp kunde välja ett eller flera hållbarhetsämnen att fokusera på. Ämnena var cirkulär ekonomi, hållbart företagande, biologisk mångfald, ungdom & utbildning samt deltagande. Lokala politiker deltog i workshopen som avslutades med en paneldiskussion med politiker och lokala aktörer.

Vid workshopparna om omställningsvägar och lösningar deltog 35–40 personer indelade i fyra tematiska grupper enligt intresse: 1) Främjande av biologisk mångfald, 2) Användning av tomrum för att främja hållbart liv, 3) Deltagande i stadsplanering och 4) Secondhand och reparationservice. Varje grupp gjorde upp en handlingsplan och identifierade första steg och åtgärder.

Ett resultatevenemang organiserades två månader efter workshopen för att finna lösningar. Representanter från de fyra tematiska arbetsgrupperna presenterade resultaten. Lokala beslutsfattare från fem politiska partier höll kommenterande tal och svarade på frågor från deltagarna. Politikerna fick ange de teman de var redo att ta fasta på och arbeta för inom det politiska beslutsfattandet.

Resultat

Tammerforsvisionen för hållbart liv understryker stadens roll i att stödja gemenskapsbyggande, medborgardeltagande och möjligheter att påverka boendemiljön. Betydelsen av att ha natur överallt i staden lyfts fram.

Varje temagrupper listade åtgärder och formulerade nyckelbudskap att spridas brett inom stadsförvaltningen.

De viktigaste resultaten var:

- Ett Kulturcentrum för hållbart liv – en ny samarbetsmodell mellan staden och lokala aktörer för att främja gemenskapsbyggande och hållbart liv.
- Ett Biodiversitetscentrum för att samla kunskap och bilda en grupp av frivilliga “ambassadörer för biologisk mångfald” runt om i staden.
- Åtgärder för att stärka synligheten för secondhand och reparationservice.
- Rekommendationer till staden om hur medborgardeltagandet kan förbättras för hållbar stadsplanering.

Nyckelbudskapen och åtgärderna tas vidare av arbetsgrupperna och i fortsatta diskussioner med staden och lokala politiker. Pilotprojekten finansierades av stadens utvecklingsprogram och We make transition! -projektet. Resultaten påverkar Biodiversitetsprogrammet och Stadens strategi.

En framgångsfaktor i Tammerfors var att politiker och många avdelningar vid staden deltog. En annan viktig faktor var öppenheten för nya deltagare: vissa deltog endast i en workshop och föreslog nya relevanta personer att delta i de andra workshopparna. Att nya människor involverades under vägen stärkte resultatens genomslag.

3.2.3 Nylands cirkulära omställning

Nylands cirkulära omställningsarena sammanförde olika aktörer från medborgarsamhället och småföretag med regionens Circular Hub -initiativ. Arenaworkshopparna fokuserade på delningsekonomi och hållbar användning av byggda miljöer. Ett resultat blev ett verktyg som utvecklades och testades i samarbete med en icke-statlig organisation för att mäta den sociala effekten av ideella verksamheter.

Vem deltog?

27 representanter från regionens städer, representanter för regionala myndigheter, icke-statliga organisationer, föreningar, småföretag och högskolor deltog i processen.

Identifierade utmaningar

Följande utmaningar identifierades och diskuterades:

1. Hur förändrar man attityder och mäter samhälleliga effekter av delningsekonomi och hållbar användning av byggnader?
2. Hur kan byggnaders livslängd förbättras och den befintliga byggda miljön användas mer effektivt?

3. Hur kan nya initiativ som främjar delningsekonomi på gräsrotsnivå stimuleras?

Arenaprocessen

Omställningsarenan involverade invånare och småföretag i utvecklingen av Nylandsregionens Circular Hub-initiativ. Circular Hub utgör ett innovativt ekosystem med expertorganisationer, kommuner, företag och forskningsinstitut som tillsammans arbetar för systemförändringar och nya affärsmöjligheter baserade på cirkulär ekonomi.

Faciliteringen av workshopparna stöddes av externa experter. Den första workshopen använde sig av "Östersjöregionens vision för hållbart liv", som skapades inom WMTI-projektet. Deltagarna preciserade visionen och formulerade konkreta mål utifrån den: 1) öka samarbetet mellan offentlig, privat och tredje sektor för att främja delningsekonomi; 2) främja mångsidig och hållbar användning av byggnader och byggda miljöer; 3) fördubbla byggnaders livslängd från 50 till 100 år.

I den andra workshopen delades deltagarna in i tre grupper, där varje grupp fokuserade på ett specifikt mål. Under den tredje workshopen föreslog deltagarna åtgärder, där de inte bara skulle identifiera sin egen organisations roll utan även föreslå pilotprojekt. Slutligen röstade deltagarna fram ett pilotprojekt för omedelbart genomförande. Omställningsagendan, inklusive rekommendationer och åtgärder, sammanställdes och bekräftades av deltagarna per e-post.

Resultat

Det direkta resultatet av processen blev ett verktyg för att mäta social påverkan, vilket testades i ett pilotprojekt i samarbete med en icke-statlig organisation. Verktuget gör det lättare att mäta värdet av ideella verksamheters sociala effekter och syftar till att visa varför det är viktigt att skapa rum för ideella aktörer och stödja dem i deras arbete.

Processen resulterade även i följande rekommendationer som diskuteras och delas med städer och kommuner i Nylandsregionen:

- Att främja delningsekonomi kräver samarbete för att sprida goda praxis och erfarenheter. Evenemang för informationsutbyte, inklusive tips på hur man upprättar upphandlingsavtal för delningstjänster, kommer att ordnas 2025.
- Långsiktiga sociala effekter måste mätas och beaktas när kostnader och fördelar med delningstjänster eller användning av byggnader och byggd miljö bedöms.
- Medborgaraktorer bör ges möjlighet att bidra i diskussioner om gemensam användning av byggda miljöer. En starkare känsla av ägarskap skapar motivation att delta i skötseln av den egna livsmiljön.

Figur 6. Gruppbild från Nylands omställningsarena (Mia Sorri).

3.2.4 Hållbar förändring på Kimitoön

Omställningsarenan Hållbar förändring på Kimitoön fokuserade på att skapa ett gott och hållbart liv för och tillsammans med lokala ungdomar. En omställningsarena med fyra workshoppar organiserades för syftet. Den resulterade i en inspirerande omställningsagenda och flera idéer för omställningsexperiment. Kimitoön är en landskommun med cirka 6 000 invånare, belägen i skärgården i sydvästra Finland. Kommunen har en god gemenskap och ett förhållandevis livligt medborgarsamhälle för en liten kommun.

Vem deltog?

Totalt deltog 28 representanter från föreningar, småföretag, ungdomsrådet, enskilda invånare och kommunen i arenaworkshopparna.

Identifierade utmaningar

Omställningsarenan byggde på följande identifierade utmaningar:

1. Hur bygger vi en hållbar och attraktiv framtid på Kimitoön för ungdomarna och gör det möjligt för dem att flytta tillbaka efter studier på annan ort?
2. Hur kan möjligheterna till ett gott och hållbart liv i en liten kommun stärkas?
3. Hur kan ungdomars deltagande i skapandet av denna framtid stödjas?

Huvudbudskapen från fokusgruppsdiskussionerna var att alla unga ska ges rum för att diskutera och uttrycka sina tankar om hållbarhet, framtiden och ekokrisen; det måste göras attraktivt och enkelt för unga att delta och gemenskapsbyggande måste stöttas. Fler cykelvägar och kollektivtrafik är viktiga för en tillgänglig och ekologiskt hållbar vardag i en geografiskt stor landskommun.

Arenaprocessen

Processen genomfördes med fyra arenaworkshoppar. Den första för att formulera visionen, den andra för att peka ut specifika vägar, den tredje för att identifiera steg och omställningsåtgärder och den fjärde för att formulera en omställningsagenda. Ytterligare möten hölls för att utveckla de efterföljande åtgärderna.

Fem omställningsvägar för en hållbar framtid formulerades gemensamt:

1. Hållbart transportsystem
2. Bygga hållbarhet genom gemenskap, lokal förankring och kultur
3. Naturskydd och klimatåtgärder
4. Öka produktion och konsumtion av lokal, säsongsbaserad mat
5. Stärka färdigheterna för ett hållbart liv

För varje väg beskrivs de olika aktörernas steg och roller visionen om ett gott och hållbart liv på Kimitoön ska uppnås.

Resultat

Under processen sammanfördes invånare, kommunala tjänstepersoner och ungdomar och de gavs rum för att diskutera framtiden. Den omställningsagenda som togs fram finns på kommunens webbplats. Agendan inkluderar flera idéer för hållbarhetsåtgärder där ungdomar och föreningar har en aktiv roll. Tre uppföljningsmöten för alla deltagare organiserades för att stödja vidareutvecklingen av många av idéerna.

Följande idéer och åtgärder finns i agendan:

- Generationsöverskridande möten där yngre och äldre generationer träffas och ungdomarna hjälper de äldre att lära sig digitala färdigheter. Detta bidrar till gemenskap och socialt välbefinnande samt gör det möjligt att få färdigheter som behövs för hållbarhet. Det beslutades att generationsöverskridande stöd i digitala färdigheter kommer att erbjudas vid kommunens evenemang.
- Ungdomsrådet presenterade ett initiativ för kommunen för att utöka och utveckla kollektivtrafiken. En arbetsgrupp bestående av ungdomar, invånare och kommunrepresentanter utarbetade en enkät till alla kommuninvånare för att inhämta information om behoven av att utveckla kollektivtrafiken.
- "Mer växtbaserade proteiner på tallriken" syftar till att låta människor i alla åldrar få bekanta sig med växtbaserade rätter. En grupp frivilliga organiserar evenemang där kommunens invånare får smaka på vegetabiliska, proteinrika livsmedel för att övervinna fördomar kring dem.

- En skräpplockartävling ledd av eleverna kommer att organiseras i skolor. Ungdomsarbetare samarbetade med en seniorförening för att stödja ungdomarna i genomförandet av idén.
- En icke-politisk diskussionsgrupp om kommunens mål för koldioxidneutralitet bildades. Idén fanns redan före omställningsarenan, men arenan gav ny drivkraft för fortsatta möten.
- Idén om "Delningsekonomi i byarna" integrerades i kommunens pågående projektplanering. Syftet är att arrangera diskussionsevenemang i varje by för att kartlägga resurserna för att främja delningsekonomi lokalt.

Figur 7. Hållbar framtid på Kimitoön -omställningsarena. (Jere Satamo)

3.2.5 Nystad - Naturen i mitt närområde

Naturen i mitt närområde – en omställningsarena i Nystad förde samman invånare med intresse för att främja biologisk mångfald i sin närmiljö och i privata trädgårdar. Genom en process med fyra workshoppar och åtföljande uppföljningsmöten kom deltagarna tillsammans med kommunen överens om och implementerade åtgärder för biologisk mångfald och lanserade ett gemensamt digitalt rum för att koordinera aktiviteterna. Nystad är en kuststad med cirka 15 000 invånare i sydvästra Finland.

Vem deltog?

Över 20 lokala aktörer deltog i arenaworkshopparna, inklusive representanter från kommunstyrelsen, företag inom natur och trädgårdsskötsel, icke-statliga organisationer med fokus på miljöfrågor samt invånare. Alla deltagare var intresserade av att främja pop-up-frivilligarbete och individuellt deltagande i sina egna trädgårdar genom att först samlas och lära av varandra.

Identifierade utmaningar

Ämnet biologisk mångfald valdes för att stödja kommunens miljöarbete och för att använda det stora antalet lokala trädgårdsentusiaster som en grund för gräsrotsengagemang. Arenan tog sig an fyra utmaningar kring biologisk mångfald:

1. Hur bekämpar vi biologisk utarmning lokalt? Vilken roll kan invånarna ha?
2. Hur kan främjande av den biologiska mångfalden göras möjligt för invånarna?
3. Hur kan välbefinnande och gemenskap främjas genom inkluderande deltagandemetoder och evenemang inom arbetet för biologisk mångfald?

Arenaprocessen

Arenaprocessen, som bestod av fyra workshops, koordinerades av ett "lokalt omställningsteam" bestående av representanter från projektpartnerorganisationen, staden och medborgaraktörer. Arenan byggde på en tidigare undersökning om ekosystemtjänster i stadens centrum där såväl brister i grönstrukturen som pollinatörernas behov kartlades. Gemensamma insatser och konkreta resultat uppnåddes genom noggrann planering och en gemensam vision för 2035 baserat på arbete i lokalmiljön, nyckelaktörer och föredragna former av deltagande.

Arenan passade väl in i kommunens ambitioner att organisera den allmänna stadsplaneringen och miljöarbetet i staden på sätt som medger delaktighet och att samarbeta tätare med lokala föreningar och invånare. Arenan gav även stoff för det lokala klimatprogrammet.

Resultat

Det mest betydande resultatet av omställningsarenan i Nystad är det nätverksbaserade samarbetet som ökar deltagarnas egenmakt. De direkta resultaten är följande lokala åtgärder för biologisk mångfald som startats i Nystad med stöd av WMT!-projektet:

- Producera skyltar för privata trädgårdar för att synliggöra aktiva insatser för biologisk mångfald och förändra uppfattningarna om dessa områden som försummade.
- Ordna informella "biodiversitetskaffe"-träffar för att utbyta kunskaper, främja dialog och stödja samarbete kring biologisk mångfald.
- Anlägga en stadsäng på en obebyggd tomt med målet att både öka invånarengagemanget och främja biologisk mångfald.

Arenadeltagarna, inklusive kommunens representanter, bildade en "biodiversitetscirkel" som möjliggör bredare och lågintensivt deltagande för att främja biologisk mångfald. Nätverket skapade en öppen Facebookgrupp som fick 120 medlemmar inom nio månader. Även ett biodiversitetsforum ska ordnas årligen för att följa upp projektet och planera nya aktiviteter.

Med Naturen i mitt närområde etablerades strukturer för lokalt arbete för biologisk mångfald, invånarnas intresse väcktes och samarbete initierades. En viktig fördel med metoden var att ett rum för att diskutera lösningar och skapa en positiv framtidsvision öppnades. Detta var möjligt även om många av deltagarna inte hade tidigare kunskaper om biologisk mångfald. Den största fördelen var deltagarnas samarbetsvilja och förmåga att skapa ett positivt klimat.

Figur 8. Som ett resultat av omställningsarenan i Nystad var informationsskyltar (Ilmo Suikkanen).

3.3 Identifierade framgångsfaktorer och utmaningar i WMT!-arenorna

Alla lokala arenaprocesser i de deltagande länderna utvärderades av externa utvärderare. De externa utvärderarna intervjuade 3–5 deltagare från varje lokal arena (se intervjufrågor i bilaga 5). Följande sammanfattning lyfter fram de viktigaste framgångsfaktorer och utmaningar som identifierades genom projektpartnerernas reflektioner samt de 37 deltagarintervjuer som genomfördes i de sex partnerländerna.

WMT!-arenaprocessen engagerade en mångfald av lokala aktörer och lokal förvaltning och har visat sig vara ett effektivt verktyg för att främja konstruktiv dialog, systemförståelse, idéer underifrån och nya former av samarbete. Processerna genererade positivt, lösningsorienterat tänkande och sporrade till konkreta åtgärder. WMT!-arenorna främjade tillit, samarbete och upplevelsen av inflytande bland deltagarna. Särskilt upplevdes förtroendet öka genom att lokala aktörers perspektiv hördes och nya idéer och lösningar samskapades underifrån och testades i praktiken.

Enligt intervjupersonerna har WMT!-omställningsarenorna visat en betydande potential för att främja långsiktig diskussion och förändringsprocesser kring hållbarhet. Intervjuerna visar att WMT!-processen framgångsrikt har ökat de involverades engagemang och gett praktiska insikter i komplexa hållbarhetsutmaningar. Flera av de intervjuade betonade att arenan skapat en positiv atmosfär för att diskutera olika tillvägagångssätt och lyfta fram "gräsrotsexpertis".

"Det var fantastiskt att se så många människor arbeta för positiv förändring. Omställningsarenan skapade en stimulerande gemenskap där nya samarbetsrelationer, idéer och möjligheter till samskapande med den offentliga sektorn kunde ta form."

"Atmosfären var respektfull och alla lyssnade på varandra. Stämningen var god och evenemanget var ordnat så att folk inte bara satt tysta i sina stolar utan deltog aktivt."

"I början sades sånt som att 'staden lyssnar inte på oss', men i slutet sa folk att 'det är fantastiskt att detta händer, och det känns som att någon lyssnar.'"

"Det var häpnadsväckande hur snabbt en idé tog fart i den lilla gruppen, och hur vi lyckades forma den till ett handfast koncept."

De största utmaningarna som identifierades i vissa arenor handlade om otillräckligt engagemang vid de lokala myndigheterna, vilket påverkade projektens trovärdighet och långsiktiga effekt. Vissa deltagare upplevde att tiden användes ineffektivt, vilket gjorde att diskussionerna blev ytligare och de framkastade idéerna inte utforskades grundligt. I vissa fall uppstod svårigheter med att säkerställa effektivt genomförande.

"Den största utmaningen är att se till att alla känner att deras bidrag värdesätts och att visionen tar hänsyn till vad som är viktigt för olika människor."

"Metoden kan vara en början, men det behövs en planerad, systematisk process för kontinuitet."

De viktigaste framgångsfaktorerna inkluderade gedigna förberedelser, brett och engagerat deltagande, bra dialog med deltagarna under och efter workshopparna, politiskt och institutionellt stöd samt fokus på konkreta och genomförbara resultat. Arenaprocessen fungerar bäst när den är välstrukturerad, inkluderande och stöds av tydliga uppföljningsmekanismer som säkerställer att de idéer som genereras omsätts i verkliga handlingar och nya samarbeten. Även vikten av sektorsövergripande samarbete och engagemang från olika grupper av människor framhölls. Snabb övergång från diskussion till konkreta åtgärder som engagerade nya aktörer ansågs särskilt värdefull.

4. Lärdomar och rekommendationer

Omställningsarenorna inom projektet "We Make Transition!" gav praktiska insikter i hur hållbarhetsutmaningar kan hanteras ur ett gräsrotsperspektiv. Ett gemensamt tema var vikten av att samskapa en vision som alla kunde känna igen sig i och som motiverade till större engagemang.

Det var avgörande att arenornas teman och det språk som användes var lätt för deltagarna att relatera till, vilket stärkte känslan av delaktighet och ägarskap. Trots de olika perspektiven och ibland svårigheterna att nå konsensus uppfattades processen som värdefull för att främja inkluderande och icke-polariserade diskussioner och för att stimulera innovativt och långsiktigt tänkande. Många deltagare uppgav att processen hjälpt dem att gå bortom kortsiktiga begränsningar och att bättre förstå systemiska hinder.

God förberedelse Enkelt språk
Människor från olika nivåer
Lyssnande Förtroendebyggande
Offentlig–medborgarinteraktion
Förbättring av systemförståelse
Gemensam vision Nytt samarbete
Samskapande istället för enbart deltagande
Från vision till konkreta åtgärder
Skapa varaktig påverkan
Stödja resultat Förstärkning av människors egenmakt

Figur 9. Ordmoln som sammanfattar de centrala framgångsfaktorer som identifierats för WMT!-arenorna.

Centrala lärdomar från We make transition! -projektet:

Att attrahera en mångfald av deltagare: Det var viktigt att engagera deltagare som representerade olika perspektiv på det valda hållbarhetstemat. En bred representation av både kommunala och lokala aktörer var en framgångsfaktor. Arenorna undvek abstrakta och politiska termer och skapade därmed ett tryggt rum där olika röster, även nya, kunde bidra meningsfullt. Detta gav deltagarna en känsla av ägarskap över processen. Lokala myndigheters engagemang och öppenhet för nya perspektiv påverkade graden av upplevt inflytande. I många fall anslöt sig nya aktörer och offentliga representanter till projektet under och efter workshopprocessen. Denna inkluderande och välkomnande karaktär hos arenorna visade sig vara en framgångsfaktor och stärkte känslan av handlingsförmåga och delaktighet.

Skillnader i hur temat inramades: Vissa arenor hade ett brett hållbarhetstema medan andra hade mer fokuserade teman. Ett brett tema (som i Tammerfors och Gdynia) möjliggjorde mer sektorsövergripande diskussioner och deltagande från olika kommunala avdelningar. Detta skapade goda möjligheter att kombinera olika hållbarhetsfrågor och utveckla samarbetsmöjligheter mellan personer med olika hållbarhetsperspektiv. I mer avgränsade teman (t.ex. Trondheim och Tartu) valdes deltagarna utifrån ett specifikt hållbarhetsområde, vilket gjorde både deltagandet och resultaten mer fokuserade. Båda tillvägagångssätten var framgångsrika och hade sina fördelar.

Vikten av att samskapa en hållbarhetsvision: Ett återkommande tema i alla arenor var vikten av en gemensam vision som samskapades av deltagarna och som alla involverade kunde känna igen sig i. Detta bidrog till större engagemang och skapade en starkare känsla av ägarskap. I WMT!-arenorna visade sig en målhorisont på tio år framåt vara tillräcklig och hjälpte deltagarna att fokusera på vad som är möjligt på kort sikt. Trots olika perspektiv och svårigheter att nå konsensus upplevdes processen som värdefull för att främja ömsesidig förståelse samt innovativt och långsiktigt tänkande. Många deltagare uppgav att processen hjälpt dem att tänka mer strategiskt kring framtida utmaningar.

Behovet av att lokala myndigheter och beslutsfattare deltar: Arenor med starkt kommunalt deltagande tenderade att ha större påverkan, eftersom resultaten i högre grad kunde integreras i befintliga policyer och därmed ge långsiktiga effekter. De arenor som lyckades engagera beslutsfattare kunde öka medvetenheten på den politiska nivån och påverka diskussionerna inom politiken. De arenor som hade svagare engagemang bland beslutsfattarna kunde ändå stärka lokala aktörers kapacitet och samarbete.

Fokus på att uppmuntra konkreta handlingar: Den snabba övergången från vision till identifiering av konkreta åtgärder för den närmaste framtiden fick positiv feedback från deltagarna. Det var viktigt att deltagare med olika utbildningsbakgrund inte förväntades lösa

mycket komplexa strukturella utmaningar. Fokus låg i stället på att främja dialog för att förbättra den ömsesidiga förståelsen för olika hållbarhetsperspektiv och möjliggöra konkret handling och samarbete. Deltagarna uppskattade det strukturerade men flexibla formatet, även om vissa uttryckte oro för resultatens varaktighet på sikt. En avgörande faktor för att säkerställa långsiktiga effekter var regelbunden kommunikation med deltagarna under processen och stöd för genomförandet av arenaresultaten.

Rekommendationer för att ytterligare stärka effektiviteten i arenaprocesserna:

1. **Stärkt deltagande:** Bredda deltagandet till underrepresenterade grupper såsom kommuner, ungdomar och utbildningsinstitutioner för att säkerställa inkludering och starkare institutionellt stöd. Det observerades att om arenaworkshopparna hålls öppna för nya deltagare under processens gång, förstärktes genomslaget och deltagarnas känsla av egenmakt.
2. **Behov av strukturerad och kontinuerlig uppföljning:** En vanlig observation i alla regioner var vikten av systematisk uppföljning för att säkerställa att resultaten från omställningsarenan leder till meningsfulla och varaktiga förändringar. Det är avgörande att etablera tydliga uppföljningsmekanismer för att följa upp initiativens framsteg och bibehålla engagemanget. Regelbundna uppdateringar och periodiska möten bidrar till att processen inte tappar fart över tid.
3. **Konkreta åtgärder och genomförande:** En viktig rekommendation var att gå från vision till konkreta handlingar. De idéer som utvecklades under processen bör omsättas i praktiken, och deltagarna betonade behovet av tydliga handlingsplaner och ansvarsstrukturer för att detta ska ske.
4. **Effektivisering av processen:** Digitala verktyg och standardiserade arbetsflöden föreslogs för att förbättra effektiviteten och göra processen smidigare.
5. **Anpassning till den politiska och byråkratiska verkligheten:** Det är viktigt att förstå hur den politiska kontexten påverkar möjligheterna till långsiktig förändring. Var kreativ i att övervinna byråkratiska hinder och flexibel nog att anpassa processen till föränderliga politiska förhållanden.
6. **Att utnyttja metoden i olika organisationer:** I vissa regioner har arenaprocessen eller element av arenaprocessen börjat integreras i ordinarie kommunala och regionala planeringsramverk. Delar av omställningsarenan, som temadiskussioner eller visionering, kan i vissa sammanhang utnyttjas även som sådana. Det är bra att komma ihåg att sättet att tillämpa arenametoden alltid bör anpassas till behovet, till det valda temat och kontexten.

Referenslista

- Brandes, O. M., & Brooks, D. B. (2007). *The soft path for water in a nutshell*. Friends of the Earth Canada & POLIS Project on Ecological Governance, University of Victoria.
- de Geus, T., Wittmayer, J. M., & Vogelzang, F. (2022). "Biting the Bullet: Addressing the Democratic Legitimacy of Transition Management." *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 42, 201-218.
- Holmberg, J., & Robèrt, K. H. (2000). Backcasting—A framework for strategic planning. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 7(4), 294.
- Inayatullah, S. (2008). "Six Pillars: Futures Thinking for Transforming." *Foresight*, 10(1), 4-21.
- Loorbach, D., & Rotmans, J. (2010). The Practice of Transition Management: Examples and Lessons from Four Distinct Cases. *Futures*, 42(3).
- Notermans, V.I., von Wirth, T., & Loorbach D. (2022). *An Experiential Guide for Transition Arenas*. DRIFT, Erasmus University Rotterdam, Rotterdam, The Netherlands.
<https://drift.eur.nl/app/uploads/2022/09/An-experiential-guide-for-Transition-Arenas.pdf>
- Roorda, C., Wittmayer, J., Henneman, P., Van Steenbergen, F., Frantzeskaki, N., & Loorbach, D. (2014). *Transition Management in the Urban Context: Guidance Manual*. DRIFT, Erasmus University Rotterdam: Rotterdam, The Netherlands.
- Silvesteri, G., Diercks, G. & Matti, C. (2022). X-Curve A sensemaking tool to foster collective narratives on system change. *Drift, Climate-KIC Transition Hub*.
<https://drift.eur.nl/app/uploads/2023/08/X-Curve-booklet-DRIFT-EIT-Climate-KIC-2022-1.pdf>
- Silvestri, G., Hebinck, A., von Wirth, T. & Mulders, W. (2022). *SHARED GREEN DEAL Arena guidelines: Designing translocal, inclusive spaces for co-creation to achieve the EU Green Deal*. Cambridge: SHARED GREEN DEAL.
- Sitra. (2017, December 4). *Energy Transition Arena provides practical proposals for Finland*.
<https://www.sitra.fi/en/news/energy-transition-arena-provides-practical-proposals-finland>
- Ylikoski, T., Rekola, S. & Poussa, L. (2023). *The Future Triangle*. Sitra
<https://www.sitra.fi/en/cases/the-futures-triangle/>

We make transition! (2024). *How to strengthen cooperation between local authorities and civil society actors to enhance sustainability? - A transnational gap analysis.*

https://interreg-baltic.eu/wp-content/uploads/2024/09/WMT-gap-analysis_final.pdf

We make transition! (2024) *Baltic Sea region vision of sustainable life.* <https://interreg-baltic.eu/wp-content/uploads/2024/11/BSR-vision-of-sustainable-life.pdf.pdf>

We make transition! (2025). *Civil society making sustainability transitions in the Baltic Sea region: case studies for inspiration.*

<https://interreg-baltic.eu/wp-content/uploads/2025/03/CASE-STUDIES.pdf>

Bilagor

Bilaga 1. Transnationell process för förändringsagenter – framtidsvisionering

Den gemensamma Östersjöregionsvisionen för en hållbar framtid 2035 samskapades för att tjäna som en inspirerande modell för alla lokala arenaprocesser. Visionen sammanför de viktigaste positiva elementen i ett hållbart liv, främst ur ett medborgarperspektiv. Modellen togs fram av en utvald grupp av förändringsagenter från projektets partnerländer. Gruppen omfattar cirka 30 personer som representerar medborgarsamhället, företagare och lokala myndigheter. Det som förenar dessa individer är ett transformativt tänkande och en vilja att på olika sätt främja ekologisk och social hållbarhet.

Dessa förändringsagenter deltog i tre online-workshoppar under hösten 2023 samt ett fysiskt möte i Gdynia, Polen. Under workshopparna delades deltagarna in i fyra tematiska grupper utifrån sina intressen: 1) cirkulär ekonomi och delningsekonomi, 2) mat, 3) hållbar livsstil och 4) social hållbarhet.

Grupparbetet planerades enligt metoder som använts i We make transition! -projektet och med stöd av råd från Finlands innovationsfond Sitra. Arbetet genomfördes på en digital samarbetsplattform.

Verktyget framtidstriangeln användes i smågrupper för att identifiera faktorer som påverkar de valda temana. Baserat på denna övning identifierade grupperna centrala utmaningar som de ville lösa i den emotsedda hållbara framtiden. Exempel på dessa var

- Hur kan vi gå från ett liv centrerat kring konsumtion till ett hållbart liv som norm?
- Hur kan hållbara val göras enkla i vardagen?
- Hur kan gemenskapsbyggande göras mer centralt än individualism?
- Hur kan fler manuella färdigheter integreras i utbildningssystemet?
- Hur kan småskalig, lokal livsmedelsproduktion främjas framför storföretagens produktion?

Efter detta diskuterade grupperna vad som skulle behöva ske för att hantera dessa utmaningar. Baserat på resultaten formulerades en gemensam vision och rekommendationer till lokala myndigheter. Denna vision beskrivs kortfattat nedan.

Sammanfattning av Östersjöregionens hållbarhetsvision (samskapad i WMT!-projektet)⁵

År 2035 är en hållbar livsstil möjlig tack vare samarbete mellan offentlig sektor, näringsliv och invånare och genom förändringar inom utbildning, lagstiftning och stadsplanering.

Den hållbara framtiden består av lokala gemenskaper som utbyter material, varor, idéer, kunskap och stöd. Inom utbildningssystemet och livslångt lärande betonas manuella färdigheter och gemenskapsbyggande som grundläggande kompetenser. Det är enkelt att leva hållbart.

Lagstiftning och reglering. Särskilda incitament och skattelättnader ges företag vars verksamhet bygger på cirkulär ekonomi och delningsekonomi. Planerat åldrande för varor är förbjudet, och produkter med längre garantier samt reparationstjänster har lägre moms.

Hållbar konsumtion stöder social hållbarhet. Ändringar i regelsystemen, lokalt strategiskt stöd och aktiva medborgarorganisationer har lett till framväxten av cirkulära köpcentrum som konkurrerar med de traditionella. Dessa centrum erbjuder högkvalitativa secondhandvaror och lokala hantverksprodukter, reparationservice, mötesplatser, kaféer och verkstadslokaler.

Utbildning och träning. Barn undervisas i hållbara livsstilar och resursdelning. Cirkulär ekonomi genomsyrar läroplanen: slöjdlektioner fokuserar på att lappa och laga och att återanvända material, medan huslig ekonomi inkluderar jordbruk, lokala livsmedel och användning av matsvinn. Principer för cirkulär ekonomi och delningsekonomi är även integrerade i yrkesutbildningen.

Ett hållbart livsmedelssystem. En hållbar livsmedelsproduktion och distribution bygger alltmer på diversifierade, decentraliserade och flexibla lösningar, såsom lokala tjänster för odling, distribution och näringsåtervinning. Stadsodling sprider sig. Att hjälpa varandra blir en central samhällsprincip och vägledande norm i vardagen. Städer utvecklas till självförsörjande kvarter. Maten är säsonganpassad och lokalt producerad. Andra lösningar inkluderar gemenskapsjordbruk, matkollektiv, kooperativ och biovinståtervinning på kommunal nivå.

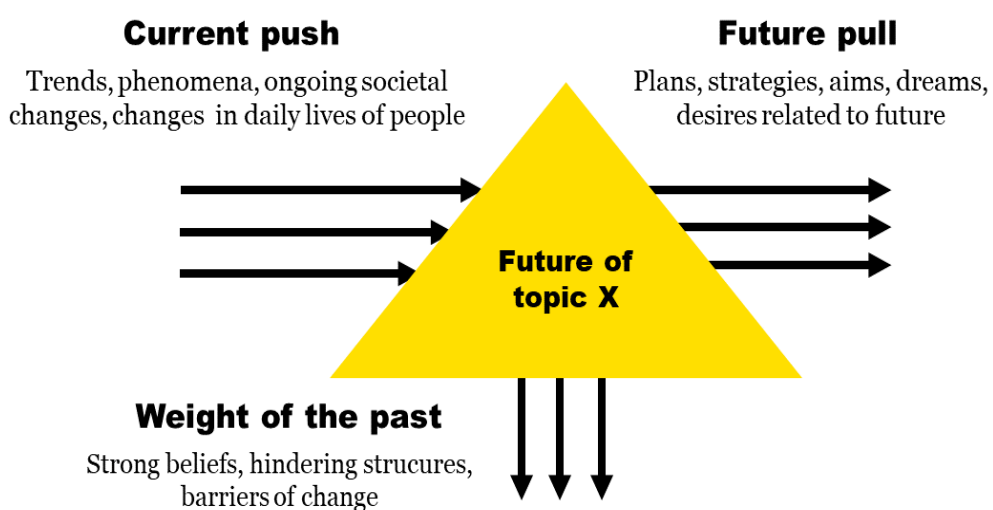
Samarbete mellan offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle. Ett EU-direktiv fastställer att varje stadsdel ska ha ett centrum för gemenskap och hållbarhet som norm. Dessa mötesplatser finansieras (helt eller delvis) av kommunen och drivs av lokala aktörer i samarbete med myndigheter. De möjliggör samarbete och medborgardeltagande i utformningen av den egna livsmiljön och stärker känslan av tillhörighet. Genom att medborgarsamhället och kommunala representanter gemensamt driver dessa centrum förbättras planeringen och utvecklingen av gemensamma initiativ.

Arbete och samhällsengagemang. Människor tillbringar en stor del av sin fritid i aktiviteter inom sina lokalsamhällen. Innovationer utvecklas genom dessa möten, vilket leder till nya former av (ekonomisk) verksamhet. Frekventa möten i offentliga rum skapar möjligheter för nya idéer, projekt och företag. Vardagsliv och livsstilar bygger i hög grad på kollektiva aktiviteter och delning.

⁵ Visionen om ett hållbart liv i Östersjöregionen finns tillgänglig på We make transition! -projektets hemsida: <https://interreg-baltic.eu/wp-content/uploads/2024/11/BSR-vision-of-sustainable-life.pdf>

Bilaga 2. Framtidstriangeln

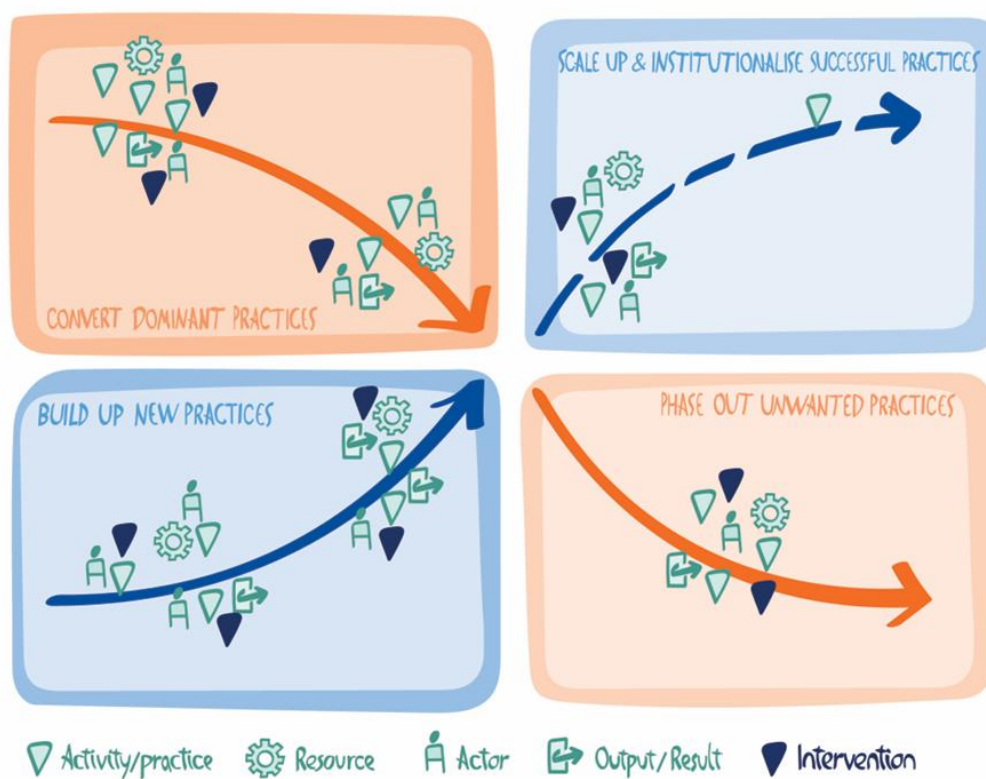
Framtidstriangeln användes i vissa av de lokala omställningsarenorna. Detta enkla verktyg kan användas för att stödja arbetet med visioner i smågrupper.

Figur 10. Framtidstriangeln (Sitra 2023, anpassad från Inayatullah 2008).

Bilaga 3. X-Curve

X-kurvan är ett visuellt verktyg som är utformat för att förbättra förståelsen av omställningsdynamiken inom ett samhälle eller i ett specifikt sammanhang, såsom en stadsdel, stad eller region. Verktöget skapar ett gemensamt språk och en kollektiv förståelse för de samhällsdynamiker som aktivt utvecklas.

Figur 11. X-kurvan (DRIFT & EIT Climate-KIC Transitions Hub, 2022).

Bilaga 4. Backcasting-metoden

Backcasting eller så kallad motströmsanalys är en planeringsmetod som börjar med att man definierar en önskad framtid och sedan arbetar bakåt för att identifiera policyer och program som kopplar den tilltänkta framtiden till nuet (Brandes & Brooks, 2007, s. 12). Den grundläggande frågan inom backcasting lyder: "Om vi vill uppnå ett visst mål, vilka åtgärder måste vidtas för att nå dit?" (Holmberg & Robèrt, 2000, s. 294).

Medan forecasting, alltså prognostisering, innebär att förutsäga framtiden baserat på nuvarande trendanalyser, närmar sig backcasting utmaningen genom att diskutera framtiden från motsatt håll; det är "en metod där de eftersträlvade framtida tillstånden visualiseras och nödvändiga steg för att uppnå dessa tillstånd definieras, i stället för steg som bara utgår en fortsättning på nuvarande metoder extrapolerade in i framtiden" (Holmberg & Robèrt, 2000, s. 294).

Backcasting-metoden är ett kärnelement i omställningsarena-metoden. Backcasting används vanligtvis för att samskapa möjliga vägar fram till den gemensamma visionen, genom att diskussionen inleds från visionen och tas bakåt till nuläget. Detta hjälper deltagarna att först se bortom den aktuella verkligheten. I We make transition! -arenorna förenklades denna del av processen. Backcasting användes för att identifiera flera konkreta åtgärder och förändringar som behövs vägen mot visionen. Efter att ha listat olika åtgärder och nödvändiga förändringar fokuserade deltagarna på att identifiera konkreta åtgärder och steg som de var redo att genast utföra tillsammans.

Bilaga 5. Intervjufrågor för utvärdering av arenaworkshopparna

1. Vilka evenemang deltog du i och vilken roll hade du?
2. Vilka var de mest värdefulla elementen i den lokala arenaprocessen för dig? Varför? Vad var processens värde för din region? Varför?
3. Uppstod det utmaningar under processen? Observerades oväntade resultat eller positiva överraskningar under eller efter den lokala arenaprocessen? Beskriv dem gärna.
4. Kände du att processen gav deltagarna ökade handlingsmöjligheter? Kände du att processen gav dig möjlighet att förändra saker?
5. Beskriv gärna vilka nya metoder eller sätt att nå mål du lärde dig under processen.
6. Vilka långsiktiga effekter skulle du förvänta du dig om We make transition! -processen tillämpas i din region under de kommande 5 åren?
7. Hur skulle metoden eller delar av metoden "lokal omställningsarena" kunna användas i en nära framtiden inom din offentliga förvaltning/i din region?
8. Dela gärna med dig av övriga tankar och idéer!